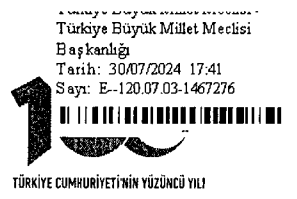

T.C.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/11975
62153

ACELE

Sayı : E-72079556-610-12235152

Konu : Soru Önergeleri (7/11975)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 24.05.2024 tarihli ve 1432549 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan Hakkari Milletvekili Sayın Öznur BARTİN tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/11975 Esas Numaralı yazılı soru önergesine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevabi yazımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ
Bakan

Ek: 7/11975 Cevap Metni (3 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 6B4BF5FB-35E6-4A8B-A8DB-0DEA1A2C1D8E

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ashb-ebys>

Eskişehir Yolu Söğütözü Mah. 2177. Sk. No:10/A Pk: 06510 Çankaya/ ANKARA

KEP Adresi : ashb@hs01.kep.tr

Bilgi için: Aynur İLHAN ÇAK

Sosyal Çalışmacı

Telefon No: (312) 705 73 30

Hakkâri Milletvekili Sayın Öznur BARTİN'e Ait 7/11975 Esas Numaralı Yazılı Soru
Önergesine İlişkin Cevap Metni

Engelli bireylerin insan hak ve özgürlüklerinden tam ve eşit şekilde yararlanmasını öngören Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme (EHİS) ülkemiz tarafından 2009 yılında, Sözleşmeye Ek İhtiyari protokol ise 2015 yılında onaylanmıştır. EHİS'in 33 üncü maddesi gereği odak kurum olan Bakanlığımız, Sözleşme'nin uygulanmasının teşvik ve temin edilmesi ile izlenmesini sağlamak üzere ilgili ve sorumlu taraflarla iş birliği içinde çalışmalar yürütmektedir.

Bununla birlikte; ülkemizde tüm kamu kurum ve kuruluşlarının politika, program ve hizmetlerine ilişkin tasarım, uygulama, izleme ve değerlendirmelerinde engellilik konusunu hak temelli bir yaklaşımla gözetme, politikaların etkinlik ve verimliliğini engelliler açısından ortaya koyan değerlendirmeler yapma, gerekli bütçeyi tahsis etme ve engellilik açısından ayrıştırılmış verileri sağlama yükümlülükleri bulunmaktadır.

Engellilerin eşit vatandaşlar olarak potansiyellerini gerçekleştirebildikleri içermeci bir toplum olma yolunda, ülkemizin vizyonunu ortaya koyan 2030 Engelsiz Vizyon Belgesi, kamu kurum ve kuruluşları, engellilik alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları ve bu alanda çalışmalar yürüten akademisyenlerin katılımıyla Bakanlığımız koordinasyonunda hazırlanarak 03.12.2021 Dünya Engelliler Günü'nde Cumhurbaşkanımız Sn. Recep Tayyip ERDOĞAN tarafından ilan edilmiştir. 'Engelsiz Vizyon'; 2030'a kadar ülkemizin engellilik konusundaki topyekûn yaklaşımını ortaya koyarak tüm politika, program ve hizmetlerde engellilik konusunun hak temelli ve içermeci bir anlayışla ele alınmasını amaçlamaktadır. "İçermeci ve Erişilebilir Toplum", "Hakların Korunması ve Adalet", "Sağlık ve İyilik Hali", "Kapsayıcı Eğitim", "Ekonomik Güvence", "Bağımsız Yaşam", "Afet ve İnsani Bakımdan Acil Durumlar" ve "Uygulama ve İzleme" olarak 8 başlık altında, 31 hedef ve 107 eylem alanından oluşmaktadır.

2030 Engelsiz Vizyon Belgesi'nin amaç ve hedeflerinin eylem planları ile hayata geçirilmesi amacıyla 2023-2025 dönemini kapsayan ilk Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı yine katılımcı bir anlayışla hazırlanmıştır. Eylem Planı'nın uygulanması için 03.02.2023 tarihli Resmi Gazete'de Cumhurbaşkanlığı Genelgesi yayımlanmıştır.

Eylem Planı'nda

1. İçermeci ve Erişilebilir Toplum alanındaki engelli bireylerin sosyal, kültürel etkinlikler ile turizm, rekreasyon ve spor faaliyetlerine katılımının güçlendirilmesi hedefini gerçekleştirmek üzere;

- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının sorumluluğunda "Türk İşaret Dili'nin ülke geneline yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmaların yapılması",
- Tüm kamu kurum ve kuruluşlarının sorumluluğunda "İşitme engelli bireylerin kamu kurumlarından bilgi alabilmelerini teminen görüntülü işaret dili tercüman desteğinin sağlanması konusunda çalışmalar yapılması",
- İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve yerel yönetimlerin sorumluluğunda "Polis İmdat, Jandarma, İtfaiye hatlarının işitme engelli bireyler tarafından kullanımına yönelik görüntülü işaret dili tercüman desteği sağlanması",

2. Sağlık ve İyilik Hali alanındaki engelli bireyler açısından kapsayıcı, karşılanabilir ve erişilebilir sağlık hizmetlerinin güçlendirilmesi hedefini gerçekleştirmek üzere;

- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Üniversitelerin sorumluluğunda “Sağlık hizmetleri konusunda hastalara yönelik hazırlanan tüm materyallerin erişilebilir biçimde sunulması”
- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığının sorumluluğunda “İşitme engelli bireyler için sağlık hizmeti sunumunda işaret dili tercümanı desteğinin artırılması” faaliyetleri belirlenmiştir.

Bakanlığımız 2015-2017 yılları arasında Türk İşaret Dili Araştırma Projesini hayata geçirmiştir. Projeye 26 ilden 116 Türk işaret dili anadili konuşucusu işitme engelli birey katılmıştır. Derlenen video kayıtlar çözümlenerek, Türk İşaret Dili Dilbilgisi Kitabının yayınlanması sağlanmıştır. Söz konusu kitap Türkçe ve İngilizce olarak toplam 2.000 adet basılmıştır. Halen elektronik formatına Bakanlığımız internet sayfasından ulaşılabilir. Halen elektronik formatına Bakanlığımız internet sayfasından ulaşılabilir.

Ayrıca proje kapsamında çözümlemesi yapılan işaretler içerisinde en sık kullanıldığı tespit edilen 2000 işaretin anlam karşılıkları hem Türkçe hem de Türk İşaret Dilinde verilmiştir. Söz konusu işaretlerin cümle içerisinde kullanımına yönelik olarak örnek videolar paylaşılmıştır. Anılan sözlüğü <https://tidsozluk.aile.gov.tr/> adresinden ulaşılabilir. Sözlüğe bugüne kadar 150 farklı ülkeden 4.5 milyondan fazla erişim sağlanmıştır.

Bakanlığımızca Türk İşaret Diline giriş niteliğinde öğrenciler ve öğretmenlere yönelik hazırlanan eğitici videolarda, erişilebilirliğe yönelik farkındalık sağlanması ve işitme engellilerin erişilebilirlik açısından en önemli ihtiyacı olan işaret dili ile iletişim sağlamaya dikkat çekilmesi amaçlanarak, 10-16.05.2020 yılı Engelliler Haftasında Milli Eğitim Bakanlığının uzaktan eğitim programlarında yayımlanmıştır.

Bakanlığımızca 2021 yılında başlanan “Erişilebilirlik Atölyeleri: Web Erişilebilirlik Eğitimlerine 2022 ve 2023 yılında da devam edilmiştir. Bu eğitimlerle bilgi ve iletişim teknolojileri alanlarında çalışanların kamu kullanımına açık tüm web sitelerinin erişilebilirliğini sağlamaları amacıyla bilgi ve bilinç düzeylerinin artırılması hedeflenmiştir.

İşitme engelli bireylerin eğitim, sosyal hayata katılım, çalışma hayatı, çevre ile etkileşim, yasal hakları öğrenme ve bunları kullanma, kamu hizmetlerinden yararlanma vb. süreçlerde iletişime, hizmete ve bilgiye erişim sorunlarının çözüme kavuşması için;

- Haftanın her günü 08:00-22:00 saatleri arası görüntülü hizmet veren AİLEM Engelsiz İletişim merkezi hizmete açılmıştır. Söz konusu iletişim merkezinde istihdam edilen 10 Türk İşaret Dili tercümanı ile her an ve durumda işitme engelli bireylere çeviri hizmeti verilmektedir. İşitme kayıplı bireyler merkezimize <https://ailemtid.aile.gov.tr/> adresi üzerinden erişebildiği gibi akıllı telefonlarına indirdikleri “AİLEM” uygulaması üzerinden de tek tuşla tercümanlarımıza erişebilmektedir.
- Alo 183 Hattına işaret dili bilen personel görevlendirilerek, işitme kayıplı vatandaşlarımızla, 3G uyumlu telefonlar ile hafta içi 08:00–24:00 saatleri arasında, Cumartesi–Pazar günleri ise 08:00-17:00 saatleri arasında 0 549 381 0 183 nolu hat üzerinden görüntülü görüşme yapılabilme imkanı sağlanmıştır.
- Alo 144 hattına işaret dili bilen personel görevlendirilerek, işitme ve konuşma engelli vatandaşlarımızla, 3G uyumlu telefonlar ile hafta içi 08:00–21:00 saatleri arasında 0 549 441 21 44 nolu hat üzerinden görüntülü görüşme yapılabilmeleri sağlanmıştır.
- Sağlık Bakanlığı işitme engelli vatandaşlarımızın sağlık hizmetlerine erişimi noktasında hızlı çözümler üretebilmek amacıyla Engelsiz Sağlık İletişim Merkezi (ESİM)’ni hizmete

açmıştır. Söz konusu merkezde Türk İşaret Dili Tercümanları ile 7 gün 24 saat çeviri hizmeti verilmektedir.

- 112 Acil Çağrı Merkezinde 16 Türk İşaret Dili Tercümanı istihdam edilmiştir. İşitme kayıplı bireyler acil durumlarda 7/24 Türk İşaret Dili Tercümanlarından görüntülü destek alabilmektedir.
- e-Devlet internet sayfası üzerinden Çağrı Merkezindeki Türk İşaret Dili Tercümanlarına canlı bağlantı yapılarak e-Devlet Kapısı ile ilgili tüm sorulara görüntülü olarak destek alınabilmektedir.
- THY sitesi üzerinde geliştirilen görüntülü çağrı merkezi sistemi ile işitme kayıplı yolcuların bilet alım, bilet değişikliği, tarife hakkında bilgiler, uçuş hakkında hizmet alabilmeleri sağlanmaktadır.
- Engelsiz e-PTT hizmeti ile işitme engelli kullanıcıların, birçok ürünün tanıtımını Türk İşaret Dili ile izlemesi sağlanmıştır.
- Bazı belediyelerde Türk İşaret Dili Tercümanları istihdam edilmiştir.
- Diyanet İşleri Başkanlığında istihdam edilen Türk İşaret Dili Tercümanları ile işitme kayıplı bireylerin dini bilgiler ile dini hizmetlere engelsiz erişimi sağlanmaktadır.
- TRT ve bazı özel TV kanallarında istihdam edilen Türk İşaret Dili Tercümanları ile akşam haberleri engelsiz olarak sunulmaktadır.
- Anadolu Ajansı, istihdam ettiği Türk İşaret Dili Tercümanları ile haberlerini engelsiz olarak sunmaktadır.
- Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatı İşaret Dili Tercümanı atamasına ilişkin ayrılan kadro sayısı 108'dir. Türkiye genelinde Bakanlığımıza bağlı; Merkez ve taşra teşkilatımızda 53 ilde, toplam 78 Türk İşaret Dili Tercümanı, Bakanlığımıza bağlı AİLEM Engelsiz İletişim Merkezi kapsamında 10 Türk İşaret Dili Tercümanı, ALO 183 Şiddetle Mücadele ve ALO 144 Sosyal Yardım hatlarında da bulunmak üzere toplam 92 Türk İşaret Dili Tercümanı görev yapmaktadır.

Türk İşaret Dili ülkemiz sınırları içerisinde tüm işitme engelli vatandaşlarımız tarafından kullanılan ortak dildir. Ayrıca KKTC'de de Türk İşaret Dili kullanılmaktadır.